5de. JAARGANG. CURACAO DEN 24n MAART 1888. N° 221

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden ƒl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar ƒl. 10,—
Afzonderlijke nummers ƒl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels ƒl. 0,50, voor elken regel meer ƒl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66. RUE LAFAYETTE. PARIJS.
C. LEUCHS & Co.
17. BARRETT'S GROVE. LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta ƒl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba ƒl 10,— pa anja.
Un number só ƒl. 0,25.
Un annucio di 1 té 7 regel. ƒl 0,50, cada regel mas ƒl. 0,07½.

Over het herstel van de Nederlandsche legatie bij den Paus

is dezer dagen tusschen *Tijd* en *Standaard* een belangrijke gedachtenwisseling gevoerd. Het katholieke hoofdorgaan had in zijn nummer van 2 Febr. ll. den wensch uitgedrukt „dat het den Koning, als opperbestuurder der buitenlandsche betrekkingen, m o g e l ij k mocht gemaakt worden, een vasten vertegenwoordiger te benoemen bij den H. Stoel." Zeer terecht had het blad er bij gevoegd dat het herstel der Nederlandsche legatie bij den Paus door alle katholieken van Nederland vurig gewenscht werd.

De *Standaard* nu had dit artikel, waarmee inderdaad alle Nederlandsche katholieken zullen instemmen, blijkbaar niet aandachtig gelezen. Het maakte er uit op, dat de *Tijd* het herstel van dat gezantschap bij den Paus wilde beschouwd hebben als een der punten van het program van actie, waaronder samenwerking tusschen katholieken en anti-revolutionnairen bij den jongsten verkiezingsstrijd mogelijk was.

Het gaf de *Tijd*, van haar standpunt, volkomen gelijk, dat zij voor het herstel van het bewuste gezantschap ijverde en kon er zich ook best bij neerleggen dat alle Katholieken met dien wensch instemden. Maar de Katholieken behoefden er niet op te rekenen, dat de anti-revolutionnairen tot bevrediging van dien wensch zouden meewerken en het bedoelde gezantschap als een punt op het gemeenschappelijk program van actie zouden dulden.

Veeleer zouden ze het bewuste voorstel ten krachtigste bestrijden „en dat wel om deze oorzaak. Een missie bij den Souverein van den *Kerkelijken Staat* had eertijds zin, omdat ons Gouvernement betrekkingen onderhoudt met schier alle Souvereinen van Europa.... Thans echter is de Paus *geen* souverein meer, hij is *alleen Paus*. Een missie, thans naar Rome gezonden, zou dus niet meer een missie aan den Souverein van den Kerkelijken Staat, maar een missie bij het hoofd der Kerk van Rome zijn; en hierin zou een hulde en erkenning liggen opgesloten, die o. i. onze Koning, als hoofd van een gemengde natie, aan den Paus niet geven mag. Zelfs de zending van den heer baron Van Brienen van de Groote Lindt," gaat het anti-revolutionnaire hoofdorgaan voort, „heeft ons uit dat oogpunt metterdaad leed gedaan. Als de heer Koch, voorzitter der Haagsche Synode, en als zoodanig de groot hiërarch der Genootschapskerk, straks 50 jaren dominee is, zal de Koning *geen* gezant naar hem afvaardigen. Aan den grootrabbijn te Amsterdam overkomt die eere evenmin."

Wel brandmerkt de *Standaard* de overweldiging van den Kerkelijken Staat door Victor Emmanuel als *Statenroof*, en is zelfs met Groen van Prinsterer van meening dat Nederland als protest tegen deze daad van revolutie zijn gezant bij den Paus had moeten handhaven. „Nu echter," zoo besluit het blad, „nadat jaren lang deze missie wegviel, kan weeroprichting geen andere bedoeling hebben dan dat we een missie bij den Paus *als Paus* zouden erlangen; en dit duldt o. i. ons staatsrecht, duldt het karakter onzer historie *niet*."

Op deze bedenkingen nu, van anti-revolutionnaire zijde tegen het herstel van het Nederlandsche gezantschap bij den Paus ingebracht, geeft de *Tijd* een afdoend antwoord.

Vooreerst toont het blad aan dat een vergelijking van den Paus met hoofden van andere kerkgenootschappen niet opgaat, omdat feitelijk de plaats, door het Pausdom in de wereld ingenomen, geheel eenig is. De Paus is eenvoudig.... de Paus, dat wil zeggen, een heel ander persoon dan de president van een Synode, een opperrabbijn of wie van dien aard ook. Dat erkent de heele wereld.

Vervolgens is de Paus nog wel degelijk souverein, zij het ook slechts over een paleis met een tuin. Dat erkent zelfs Italië door zijn Waarborgenwet, waarbij den Paus het recht wordt verzekerd om gezanten van vreemde mogendheden te ontvangen, terwijl het Vaticaan het voorrecht der exterritorialiteit geniet, dus als een op zich zelf staand vorstendom moet beschouwd worden.

Wanneer dus, volgens de *Standaard* zelf, het Nederlandsche gezantschap bij den Paus vroeger zin had, omdat hij over den Kerkelijken Staat gebood, zou het dan nu geen zin meer hebben alleen omdat het pauselijk gebied tot een minimum beperkt is? Het is toch duidelijk, dat het Nederlandsche gezantschap bij den H. Stoel, zoo min als die der overige mogendheden, dáár gevestigd was om den wille der politieke belangrijkheid van het landje, waarover de Paus wereldlijk souverein was. De politieke beteekenis dier gezantschappen vond en *vindt nog* haar grond in de geheel eenige stelling, welke het Pausdom in de wereld inneemt; een stelling, die in de laatste jaren, wel verre van te zijn verzwakt, integendeel krachtiger en meer geëerbiedigd is geworden, dan zij het in nieuwere tijden ooit geweest is.

Wanneer het behoud van de missie indertijd een protest zou geweest zijn tegen een statenroof en geweld-daad der revolutie, dan zou het herstel dier missie thans, nu het onrecht niet alleen voortduurt, maar zich nog altijd sterker doet gevoelen, zeker niet minder zulk een protest zijn dan in 1872. Onbegrijpelijk komt het derhalve de *Tijd* voor, hoe de *Standaard*, die de opheffing der missie in 1872 op principiëele gronden afkeurde, zich thans op dezelfde gronden tegen het herstel er van verzetten kan.

Ten slotte komt de *Tijd* op tegen de geheel onjuiste voorstelling als zou zij van het herstel der missie een punt van overleg willen gemaakt zien tusschen katholieken en anti-revolutionnairen met het oog op samenwerking. Het opperbestuur der diplomatieke betrekkingen berust bij den koning, en noch de *Standaard* noch iemand anders buiten Z. M. kan daartoe het initiatief nemen. De *Tijd* had alleen een wensch uitgesproken, wier vervulling van de zijde der regeering dient te komen, in welk geval de *Tijd* hoopte dat de u i t v o e r i n g er van door de anti-revolutionnaire partij niet zou worden b e l e t. 't Was dus eigenlijk geheel ten onrechte, dat de zaak der legatie te Rome in de dagen van verkiezingsstrijd met de vraag van samenwerking of niet-samenwerking in verband werd gebracht.

—o—

EEN VASTEN-MANDEMENT IN DE „NIEUWE ROTTERDAMMER."

Waartoe men al niet komen kan, als men maar in de benauwdheid zit! In haar angst dat het bij de aanstaande verkiezingen spaak zal loopen voor haar partij, gaat de *Nieuwe Rotterdammer* thans zelfs steun zoeken in.....een vasten-mandement van den bisschop van Breda! Men weet dat in de laatste dagen van Dr. Kuyper het denkbeeld is uitgegaan, om, als er geen ander middel bestaat tot omverwerping der liberale tirannie, die zich door het behoud der samengestelde kiesdistricten in de groote steden een paar onverwinnelijke bolwerken gesticht heeft, desnoods liever een radicaal de zege te bezorgen, dan de oude liberale palstaanders in hun dwingelandij te stijven. Dit voorstel schijnt de *Nieuwe Rotterdammer* den schrik om het hart te hebben geslagen en zij schrijft twee lange artikels over het gruwelijke monsterbond tusschen clericalen en radicalen, waardoor men de zegenrijke heerschappij van het vrijzinnige, edelaardige liberalisme ten val tracht te brengen.

Zij kan zich maar niet begrijpen wat de kerkelijken er toch tegen hebben dat Amsterdam één enkel groot kiesdistrict met negen afgevaardigden is geworden. Die kerkelijken zijn ook nooit te voldoen. „Vroeger waren de meervoudige districten de grief. Zoo dikwijls men zich geslagen gevoelde, rezen de jammerklachten ten hemel over de schandelijk willekeurige indeeling der kiesdistricten. De kiestabel heette een instrument in handen van de geddelooze liberalen, die geen enkelvoudige districten wilden, omdat zij dan de minderheden niet konden onderdrukken. Wat hebben wij al niet moeten hooren over dat knippen en pasklaar maken van districten met de boosaardigste bedoelingen! ('t Is zonde van die brave, teergevoelige liberalen!) Welnu, men heeft thans verkregen (!!!) wat men jaren lang gevraagd heeft en als het eenige rechtvaardige stelsel heeft aanbevolen: vaste en enkelvoudige districten (uitgenomen alleen de groote steden!) De liberalen hebben de beschuldiging, dat het hun te doen was om door middel van de dubbele districten op kunstmatige wijze zich eene meerderheid te verschaffen, te schande gemaakt (o! o!). En nu wordt er nog harder geschreeuwd dan ooit te voren over onrecht en onderdrukking!"

En waarom in vredesnaam zijn dan die lastige kerkelijken weer zoo ontevreden? „Omdat ook niet de groote steden gesplitst zijn." Is het mogelijk zich over zulk een kleinigheid boos te maken? Hoe kunnen de kerkelijken beweren dat het den liberalen daarbij om handhaving van hun oppermacht te doen was? „Van onzen kant," zegt de *Nieuwe Rotterdammer* „zouden wij kunnen beweren, dat voor de liberalen de strijd gemakkelijker, de zege zekerder zou zijn gemaakt, wanneer de groote steden gesplitst waren."

Wel zeker, de liberalen hebben van de groote steden enkel en alleen meervoudige districten gemaakt om het hun tegenstanders gemakkelijk te maken! Louter tot der kerkelijken bestwil hebben zij het zoo netjes beschikt, dat dezen nagenoeg geen kans hebben te Amsterdam een enkel plaatsje machtig te worden, tenzij welricht door samenwerking met de radicalen. En daarom ook kan de *N. R.* van die samenwerking niet hooren. O, foei! roept zij in edele verontwaardiging den kerkelijken toe, wat wilt gij beginnen? U verbroederen met radicalen, met roode revolutiemannen!

En dan krijgen we een heele preek over de verregaande onzedelijkheid van zulk een bedrijf, waarbij ten laatste zelfs het vasten-mandement van Mgr. Leyten te pas wordt gebracht.

In een dezer dagen verschenen vasten-mandement van den bisschop van Breda wordt gezegd:

Gaarne maken wij hier de woorden van een vroom en geleerd bisschop tot de onze en zeggen u met hem:

„Als katholieken zijt gij verplicht alleen dengene te kiezen, van wien gij door u zelven, of na ingewonnen raad van godsdienstige en vertrouwbare personen, de overtuiging kunt hebben, dat hij zijn ambt tot het ware heil van kerk en staat zal bekleeden; namelijk ter verbetering der zedelijkheid en tot voortgang van den godsdienst.

„Indien gij uit lafheid of traagheid niet kiest, of indien gij om de gunst van een invloedrijk persoon, of om ander tij-

delijk voordeel te gewinnen, eenen man kiest, van wien het te vreezen is, dat hij uwen godsdienst benadeelen en vooral het godsdienstloos onderwijs der jeugd bevorderen zal, dan zijt gij voor God mede verantwoordelijk voor al het kwaad, dat hij zal stichten." (1)

Zóó oordeelen bisschopen. Maar de politieke drijvers zeggen: Kies: mannen, die uwe vijanden zijn, die wij zelf u hebben afgeschilderd als godloocheenaars, niet waard om gelijke rechten met ons te bezitten. Plaatst hunne namen op uwe lijst; voor hetgeen er van komt zijt gij niet aansprakelijk.

De *Nieuwe Rotterdammer* is wèl bezorgd voor de belangen van Kerk en godsdienst en hecht wèl bijzonder gewicht aan het oordeel van Katholieke bisschoppen! Zij kan er intusschen gerust opgaan dat wij katholieken daaraan niet minder waarde hechten en dat vooral het bisschoppelijk mandement, waarbij de godsdienstlooze school beslist veroordeeld werd, ten allen tijde ons richtsnoer zal blijven. Daarom ook hopen wij bij de aanstaande verkiezingen ons volkomen te gedragen naar de bewoordingen van Mgr. Von Ketteler, die de *Nieuwe Rotterdammer* zoo goed is ons in herinnering te brengen, en vooral geen mannen te kiezen, die het godsdienstloos onderwijs der jeugd zullen bevorderen. Juist om dergelijke mannen te weren, zou het kunnen gebeuren dat wij in een gegeven geval de voorkeur gaven aan een radicaal, die geneigd is het godsdienstige deel der bevolking godsdienstige scholen toe te staan, boven den liberaal, die met geweld allen de godsdienstlooze school blijft opdringen. De *Nieuwe Rotterdammer* moet nog ...elijk weten, dat, hoe vroeg ... zich de liberalen thans ... ook mogen aanstellen, liberalisme en radicalisme voor ons zusje en broertje zijn: dat wij beiden als verklaarde vijanden beschouwen, maar als het op kiezen aankomt, toch liever te doen hebben met den eerlijken radicaal, die op het stuk van school en kieswet onze rechten wil erkennen, dan met den huichelachtigen liberaal, die onder de leus van vrijzinnigheid alleen uit is op handhaving zijner dwingelandij.

(*Huisgezin*).

---

(1) Mgr. Von Ketteler.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— De *Cur. Courant* van den 16n. dezer publiceerde een Gouvernements besluit, dat wij hier laten volgen als zijnde van belang voor onze lezers.

DE GOUVERNEUR van Curaçao.

Overwegende, dat ter uitvoering van art. 3 van het Koninklijk besluit van 9 Februari 1882, No. 21 (P. B. No. 5), houdende eene algemeene regeling van het buitenlandsch postverkeer der kolonie *Curaçao*, het noodig is, het navolgende vast te stellen;

Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, besloten:

Art. 1.

De porten en verdere voorwaarden van verzending, die, volgens art. 2 van het Koninklijk besluit van 9 Februari 1882, No. 21 (P. B. No. 5), zijn of worden vastgesteld voor de uitwisseling van brieven en verdere stukken tusschen de kolonie *Curaçao* en *Nederland* met de zoogenaamde *mails*, zijn ook van toepassing in het postverkeer van de kolonie *Curaçao* met de kolonie *Suriname*.

Art. 2.

Die porten en voorwaarden zijn eveneens van toepassing in het postverkeer van de kolonie met de overige eilanden der *Algemeene Postvereeniging*, behoudens de volgende uitzonderingen:

1°. dat het briefport, behalve in het verkeer met de na te noemen vreemde landen en koloniën, bedraagt 25 cent voor *gefrankeerde* en 50 cent voor *ongefrankeerde brieven* per 15 gram of gedeelte van 15 gram;

2°. dat in het verkeer met de Vereenigde Staten van *Venezuela*, de Vereenigde Staten van *Columbia*, de eilanden *St. Barthelemy*, *Guadeloupe*, *Martinique*, *Marie-Galante* en *St. Martin* [noordelijk gedeelte], behoorende tot de Fransche koloniën, de *Leeward eilanden* [St. Christopher of St. Kitts, Nevis, Antigua, Monserrat en Dominica] en de *Virginische of Joukvrouweeilanden*, behoorende tot de Britsche koloniën, de eilanden *St. Thomas*, *St. Croix* en *St. John*, behoorende tot de Deensche koloniën, en het eiland *Pto. Rico*, behoorende tot de Spaansche koloniën, de volgende porten gelden:

a. voor *gefrankeerde brieven* 12½ cent en voor *ongefrankeerde brieven* 25 cent per 15 gram of gedeelte van 15 gram:

b. voor briefkaarten 5 cent per enkele kaart en 10 cent voor eene dubbele kaart, d. i. met betaald antwoord;

c. voor *documenten*, *drukwerken* en *monsters* 2½ cent per 50 gram of gedeelte van 50 gram, met een minimum echter, wat de *documenten* betreft, van 12½ cent, en wat de *monsters* aangaat, van 5 cent voor elke verzending onder een afzonderlijk adres.

Art. 3.

De porten en verdere voorwaarden van verzending der brieven en andere stukken in het gewone postverkeer (en dus niet op den voet van de artikelen 4 en 5 van het bovenaangehaalde Koninklijk besluit) naar landen *niet* tot de *Algemeene Postvereeniging* behoorende, worden door den Administrateur van Financiën in de kolonie *Curaçao*, door middel van het nieuwsblad, waarin van gouvernementswege de officieele berichten worden geplaatst, ter kennis van het algemeen gebracht.

Art. 4.

Dit besluit treedt in werking op den 1n. April 1888, en als dan vervalt het besluit van 29 Januari 188? (P. B. No. 3).

— Volgens ... aankondiging van de heeren Agenten van den K. W. I. Maildienst zou de boot *Prins Maurits* op den bepaalden dag (12 Maart) met volle lading van Amsterdam naar Suriname vertrekken en verder via de in ons vorig nummer genoemde havens de reis herwaarts voortzetten, terwijl de nieuwe boot *Prins Frederik Hendrik* met de lading voor Curaçao heden de reis direct naar dit eiland zou ondernemen.

Eerstgenoemde boot gaat verder den 15n. April a. s. via Port-au-Prince naar New-York en laatstgenoemde den 12n. dier maand van Curaçao via de Kust-plaatsen en Paramaribo naar Amsterdam.

— Het Amerikaansch schip dat, zooals wij een paar weken geleden berichtten, hier verwacht werd en het ontbrekende materieel voor de brug zou aanvoeren, is jl. Zondag aangekomen. Wij kunnen nu met reden verwachten dat er weldra een begin zal gemaakt worden met de werkzaamheden der overbrugging.

Wij hoorden dezer dagen vertellen dat men reeds bezig was met de pontons te arrangeeren en dat men waarschijnlijk de volgende week den grooten arbeid zal aanvangen.

— Volgens een bericht, deze week door ons uit Rome ontvangen, zijn de voorwerpen voor de Vaticaansche tentoonstelling uit Curaçao gezonden, in eene afzonderlijke afdeeling "de Apostolische Vicariaten" geëxposeerd.

De van hier verzondene adressen van toewijding aan den H. Stoel zijn, zooals dezelfde correspondentie mededeelt, Z. H. aangeboden.

— In de *Oficina Maritima* is verleden Donderdag aangekondigd, dat de Amerikaansche boot *Valencia*, die naar opgave van de TIJD-TAFEL, 27 Maart van Venezuela hier moet aankomen, denzelfden dag nog van zijn aankomst, naar New-York zal vertrekken, zoo tenminste op dien dag de *Maracaibo* reeds binnen is.

Dit gelde als een waarschuwing voor wie brieven naar Europa wil zenden met deze gelegenheid, en zich zouden verlaten op de aangifte van de lijst, waarop vertrek en aankomst van de Amerikaansche booten worden bekend gemaakt.

— Naar genoemd blad in zijn *Edición extraordinaria* van dienzelfden dag berichtte, is de telegraafkabel van Pto. Plata naar Mole St. Nicolas (Haïti) reeds gelegd. Eerstdaags zou men verder doorgaan tot aan Cuba. Is men hiermede klaar, dan zal er van hier uit aansluiting en verbinding bestaan met Europa.

— De Fransche oorlogsboot, *Bison*, die gedurende een dag of vijf in onze haven vertoefd heeft, is Donderdagmorgen naar St. Thomas vertrokken.

Gisterenmorgen is er weer een Duitsch oorlogsstoomschip, *Ariadne*, de haven komen binnenstoomen. 't Is wel opmerkelijk, dat er in den laatsten tijd zoo aanhoudend verschillende oorlogsschepen een bezoek aan Curaçao komen brengen. 't Is hier maar komen en gaan.

NEDERLAND.

— Welke vorderingen de zaak van het onderwijs in den Katholieken geest maakt, blijkt voldoende uit het volgende bericht, door de *N. R. Ct.* medegedeeld.

„In den gemeenteraad van Vlissingen begint zich eene richting te openbaren om bij het openbaar onderwijs bezuinigingen in te voeren.

„In de eerstvolgende raadzitting zal een voorstel van den heer C. Mortier c. s. in behandeling komen tot vermindering der jaarwedde van het hoofd van school E, welke plaats thans door overlijden vacant is. Dit voorstel moet nog al ondersteuning vinden, om lat er bij vele burgers nog al ernstige grieven bestaan tegen de hooge kosten van het openbaar onderwijs.

„De leden der orthodoxe richting in den raad zullen zeker voor het voorstel stemmen, doch men twijfelt, of ook enkele als liberaal bekend staande leden zullen medegaan.

„Opmerking verdient, dat in dezelfde zitting van den raad mede een voorstel van burgemeester en wethouders in behandeling komt tot vermindering van het aantal onderwijzeressen aan school D. Ook aan die school is eene vacature, tengevolge aanvrage tot ontslag der 1ste onderwijzeres. ...

„Met niet geringe belangstelling wordt de uitslag dier beide voorstellen tegemoetgezien."

't Is niet geheel onmogelijk dat hier een intrige in het spel was met het oog op de jongste verkiezingen. Wat doen de liberalen niet voor een Kamerzetel! Maar toch wil het wat zeggen, dat van liberale zijde zelfs op schoolgebied zulke vreemde sprongen gedaan worden.

— Aan niet velen gelooven wij, zal het bekend zijn, dat door Nederlandsche rechters vonnissen worden uitgesproken wegens.... afgoderij en wegens schoolverzuim. Toch is dit het geval. Blijkens het onlangs verschenen Koloniaal Verslag van Suriname werd in 1886 door den kantonrechter te Paramaribo één persoon veroordeeld wegens het plegen van afgoderij en werden door verschillende rechters verscheidene personen veroordeeld wegens schoolverzuim (hunner kinderen ?). Een en ander geschiedde op grond van het koloniaal politiereglement van 1874. Het eerste vonnis is ook nog daarom merkwaardig, omdat de eenige veroordeelde ook was de eenige beschuldigde: de man schijnt dus afgoderij gepleegd te hebben in zijn eentje. Wel eenigszins zonderling is de houding der overheid, die in Suriname afgoderij bestraft, maar zich op Java officieel laat vertegenwoordigen bij offers van bezwering van booze geesten bij het openen van spoorweglijnen. (*Tijd*)

— Wij wezen vroeger reeds op het heftige anti-papistische geschrijf, dat in zeker Zaanlandsch courantje van de hand van dominé Van der Hoogt werd aangetroffen. Van denzelfden predikant, die van Rome en het Pausdom geen kwaad genoeg weet te zeggen, worden door *De Maasbode* de volgende woorden geciteerd, mede in zijn lijforgaan door hem ten beste gegeven:

„Ik voor mij geloof vast, dat de Paus de wereld regeert, dat geheel de maatschappij in meerdere of mindere mate beheerscht wordt door Rome. Ter wille van Rome wordt ontzaglijk veel gedaan, dat anders *niet* gedaan, en nagelaten, dat anders *niet* nagelaten zou worden. En op den duur zal niemand zich aan Romes macht kunnen onttrekken. *Tout chemin mène à Rome.*

Elke weg leidt naar Rome. Rome weet dit. De geschiedenis heeft het duizendmaal geleerd. En daarom kan Rome gerust den loop der dingen verbeiden."

Als dit alles zóó is, zou men zeggen, kan dominé zich wel nutteloooze moeite sparen. Bovendien, als Christen-„leeraar" neemt hij, natuurlijk aan, dat ten slotte de waarheid zal zegevieren. Nu lijdt bij hem geen twijfel, dat Rome overwinnen zal; derhalve... Dat elke weg naar Rome leidt, toont ons voorts ds. Van der Hoogt zelf door een nieuw en treffend voorbeeld. Na begonnen te zijn met het Pausdom uit alle kracht te beschimpen, eindigt hij met de grootheid en de onoverwinnelijkheid ervan te erkennen. Zóó ging het veel anderen. (*Tijd.*)

BUITENLAND.

ITALIË. — Onder het opschrift *Polen en Leo XIII* bevat de *Moniteur de Rome* het volgende:

„Reeds meermalen trachtten de Romeinsche bladen Polen tegenover den Paus en het Vaticaan te stellen. Het Pauselijk jubilé heeft aan deze legende, gelijk aan zoovele andere, een einde gemaakt. De correspondent van de *Monde* zegt, dat de Poolsche Katholieken zich beijverd hebben het Pausfeest den meesten luister bij te zetten. De adressen volgen elkander op, van den Gallicischen Landdag te beginnen, het eenige gedeelte van Polen, dat de vrijheid bezit, zijn Katholieke gevoelens in officieelen vorm uit te drukken. Van den anderen kant heeft de Poolsche pers de bewijzen harer gehechtheid aan den Apostolischen Stoel vermenigvuldigd. Van af de groote wetenschappelijke tijdschriften tot de bescheidenste volksbladen zijn alle nommers, welke den datum van 1 Januari dragen, aan de hulde gewijd, die van alle punten der Katholieke wereld uitging, om voor den troon van den H. Petrus bijeen te komen. Uit deze eenstemmige huldebetuiging willen wij het opmerkenswaardig artikel van graaf Stanislao Tarnowski bijzonder vermelden, welk artikel in de Poolsche *Revue van Krakau* verscheen en door alle dagbladen weergegeven werd."

In dit artikel wordt de geheele toewijding der Polen aan den Apostolischen Stoel uitgedrukt

— Kardinaal Rampolla en Kardinaal Simeoni hebben van den Shah van Perzië, naar aanleiding van 's Pausen jubelfeest, het grootkruis der orde van de Zon en den Leeuw ontvangen.

— Het mislukken der onderhandelingen tusschen het Vaticaan en Rusland wordt toegeschreven aan de eischen van den Czaar, die onmogelijk door den H. Stoel aangenomen kunnen worden. De concessien, welke Rusland vragen, zijn nl.: dat de Katholieke bisschoppen in geheel Rusland door den Czaar benoemd zullen worden; dat uitsluitend de Russische taal in de Katholieke kerken in Rusland, zoowel in de preek als in de Catechismus gebruikt zal worden, en dat de kinderen uit gemengde huwelijken ... gevoed moeten worden in de orthodoxe Russische Kerk.

SPANJE. — Zooals uit Europeesche bladen te vernemen is, laat het binnenlandsch beheer van dat land veel te wenschen over. Het rooverbestaan is er in vollen gang. Dagelijks hoort men van bandieten, die de postwagens aanhouden en uitplunderen, en van benden die het platteland afstroopen en brandschatting van de bevolking afdwingen. Zij zijn brutaal genoeg geweest om een aanval te doen op het hoofdbureau der telefoon in eene groote stad, Malaga. Slechts door een vlug gebruik van de electrische geleiding, langs welken weg men hulp aan de politie vroeg, moesten de scharken met achterlating van twee dooden het hazenpad kiezen. Het aantal dezer heeren wordt nog versterkt, doordat bijna dagelijks ontvluchtingen uit de gevangenissen plaats hebben. Ook het valsch munten is in vollen bloei. Men bepaalt zich niet eens meer tot het namaken van geldstukken, maar slaat zelfs nieuwe munt: een *duro* met het beeld van den jongen Koning en het jaartal 1888. De stukken waren reeds in massa's verspreid, eer men ontdekte dat het Rijk nooit zulk een munt had uitgegeven. De politie-dienst is zoo fraai ingericht, dat deze en dergelijke daders bijna nimmer ontd...

worden. Waarlijk, de heer Castelaar had gelijk, toen hij zeide, dat Spanje zich neutraal moet houden. Het mag nl. eerst wel orde stellen op zijne binnenlandsche aangelegenheden, eer het den neus steekt in de Europeesche politiek, waaraan het zich heeft vastgeketend door een tractaat, dat wijlen Koning Alfonso XII gedurende zijn bezoek te Berlijn met nu wijlen keizer Wilhelm heeft gesloten.

FRANKRIJK. — Aan eene correspondentie uit Parijs, dd. 17 Feb., ontleenen wij het volgende:

Een officiëel verslag komt aantoonen, welke enorme sommen de lycea, colleges en lagere scholen sedert 1880 aan Frankrijk hebben gekost. Voor de gemeentelijke lycea en colleges hebben de burgers bijna 100 millioen francs belasting betaald, en hebben de gemeenten 41 millioen francs schuld gemaakt, die ten laste der belastingbetalenden komt. Voor de lagere scholen hebben de gemeenten 178 millioen (waarbij we nog de fractiën verwaarloozen) zoek gemaakt en nog ongeveer 190 millioen francs geleend. De Fransche dwepers hebben dus in acht jaren tijds veel meer dan vijfhonderd millioen francs aan de school verspild. Verspild, want al trachten de republikeinen zich een gloriekrans van dat fabelachtig cijfer te maken, men kan het niet anders dan schandelijke verkwisting noemen. En hadden die enorme kosten dan nog maar een krachtig, ontwikkeld, zedelijk geslacht opgekweekt, maar neen: de heerschende vrijmetselaarskringen gebruiken ze om ongeloof en bederf te zaaien. Hoe uitstekend die gelden besteed zijn toonen de zelfmoorden en andere misdaden onder de schoolkinderen enz: dat wordt bewezen door het steeds aangroeiend getal ongehuwde moeders en verlaten kinderen; dat kunnen de gevangenissen en de rechtbanken getuigen, waar jeugdige knapen verschijnen, volleerd en verhard als oude booswichten.

De *Figaro* constateert hieromtrent in een artikeltje van haar hoofdredacteur: „Niets toont ons overigens aan, dat de kunstnijverheid of de werktuigelijke bedrijven meer produceeren; integendeel schijnt er stilstand te wezen en vooruitgang der vreemde concurrentie."

De reden hiervan vindt het blad in het feit: "dat men zich slechts met weelderige gebouwen en versieringen heeft bezig gehouden.... men heeft aan de secularisatie millioenen weggeworpen, die beter waren besteed geweest aan de vermeerdering der professioneele scholen: eindelijk heeft men met het oog op de verkiezingen gemeentelijke colleges opgericht, waar men een anti-modern, anti-logisch onderwijs geeft, dat slechts geschikt is om onbruikbare wezens in de maatschappij en in de politiek te brengen." Men moet in het oog houden, dat *Figaro* spreekt; of die scholen godsdienstloos zijn, raakt hem zooveel niet, ofschoon hij toch moet toegeven, dat de vruchten, die het modern Staatsonderwijs oplevert, in omgekeerde verhouding staan tot de sommen, die er aan verkwist worden. Zoo is het ook met de hospitalen. Eenmaal zullen de Franschen wel tot inzien komen en alsdan bemerken dat het ongeloof hen voor al hunne opofferingen in een poel van ellende heeft gestort, terwijl de Kerk, zonder hunne stoffelijke welvaart te verminderen, hun steeds de hoogste zedelijke welvaart schonk. En eerst in het laatste geval, wanneer Frankrijk weer *la fille aînée de l'Eglise* is, zal het ook op staatkundig gebied weer zijn wat het vroeger was; de eerste der Europeesche Staten.

— In de Kamer van Afgevaardigden werd den 6n dezer maand het debat over de begrooting van oorlog voortgezet. De heer Lockroy vroeg eene verklaring van het voorstel ter instelling van vijf inspecteurs-generaal en eischte om de zaak aan de Leger-Commissie over te laten. Generaal Logerot, minister van oorlog antwoordde, dat die inspecteurs vertegenwoordigers van den minister van Oorlog zullen zijn. Deze maatregel is onmisbaar. Het is een beter onderzoek alsook de voorbereiding van het leger tot den oorlog verzekeren en de regeering in staat stellen beter te waken op de zekerheid der verdediging van het land. (*Toejuiching*). Ten gevolge van de belangrijkheid van het voorstel wilde hij echter toestemmen in het verwijzen daarvan naar de Leger-Commissie. Daarna werd het voorstel aangenomen.

DUITSCHLAND. — De Deensche afgevaardigde uit Sleeswijk in den Duitschen Rijksdag, de heer Johannsen, heeft een middel gevonden om den wereldvrede te bewaren. Hij heeft bij de derde lezing tegen de legerwet gestemd, omdat hij de noodzakelijkheid daarvan niet inziet, aangezien de wereldvrede slechts dan kan bewaard worden, als de grenzen van Duitschland zoodanig veranderd worden, dat alle nationaliteiten, die niet tot Duitschland willen behooren, uit den band worden losgemaakt.

Deze verklaring heeft hij in het officiëele verslag van de zitting doen opnemen.

— Keizer Wilhelm is den 9en. dezer maand overleden. Onmiddelijk na het overlijden van den Vorst, werd in den Rijksdag door prins Von Bismarck de zoon des overledenen Keizers, de kroonprins Frederich, als opvolger van Wilhelm en tot koning van Pruisen geproclameerd.

ENGELAND. — In eene groote vergadering in het gemeentehuis te Exeter, den 6n. dezer onder voorzitterschap van Sir Richard Temple gehouden, werden besluiten genomen, waarbij de politiek der Engelsche regeering betreffende de grens-quaestie in Britsch Guayana goedgekeurd werd. In die besluiten wordt er ook op aangedrongen om Britsche rechten op de uiterste Noord-Westen grens onmiddellijk te doen gelden.

De sprekers waren 't allen eens, en hielden vol dat de eischen van Venezuela onhoudbaar zijn.

TURKIJE.—Naar aanleiding der eischen van Rusland heeft de Porte aan Prins Ferdinand te kennen gegeven, dat zijne positie in Bulgarije onwettig is. De *Morning Post* vat deze handeling van den Sultan op, als gevaarlijk voor den Europeeschen vrede.

BULGARIJE.—Volgens berichten uit St. Petersburg is Prins Ferdinand bezig met een manifest gereed te maken, dat een antwoord zal zijn op het verwachte *ultimatum* der Mogendheden. Ook beweert men te St. Petersburg dat Prins Ferdinand van plan zou zijn om Bulgarije tot een koninkrijk uit te roepen, voor zich zelven de kroon eischende.

AFRIKA.—De missie der Lazaristen in Abyssinië staat nog altijd aan de hevigste vervolgingen bloot. Volgens een brief van den Eerw. pater Picard werd hun missiehuis te Keren den 25en Augustus van het afgeloopen jaar door een bende van 500 Abyssinische soldaten omringd, die alle Katholieken kwamen gevangennemen. De priesters en seminaristen werden naar den koning te Asmara geleid, terwijl de grijsaards, religieuzen en Katholieke huisgezinnen, na gijzelaars gegeven te hebben, in vrijheid werden gesteld.

Voor den koning gekomen, werden allen ondervraagd. Een zangonderwijzer, wien men tot driemaal toe gevraagd had, welke de ware Kerk is, en die steeds onverschrokken antwoordde: „De Katholieke Kerk is de ware Kerk!" werd op 's konings bevel door tweehonderd stokslagen vreeselijk verminkt. Zelfs de schismatieken fluisterden elkander in het oor: „Dat is de ware godsdienst. Wij zouden zooveel niet kunnen verdragen."

Den heldhaftigen belijder der H. waarheid werden de liefderijkste zorgen gewijd, zoodat hij na een maand van vreeselijke pijnen geheel genezen was.

Daarna werden de Christenen vrijgelaten, op acht-en-twintig kinderen na, die echter na elf dagen gevangenschap eveneens in vrijheid gesteld werden. Slechts één monnik wordt thans nog gevangen gehouden, die zijn geloof steeds onwrikbaar trouw blijft.

CHINA.— Daar de nieuwe Katholieke kathedraal van Peking voltooid is, gaf de bisschop den 14en Jan., dat is twee maanden vóór den bepaalden tijd, de kathedraal van Peh-Kang aan het Chineesche gouvernement terug. Bij deze gelegenheid, en om den missionarissen zijne tevredenheid te betuigen, deed de keizer hun een som van 30.000 taëls geworden, welke hij geschikt heeft bij de schadeloosstelling, welke zij reeds ontvingen.

— Te Shanghaï hebben zich comité 's gevormd, om den slachtoffers der overstroomingen van de Gele Rivier te hulp te komen.

Het is niet mogelijk de kolossale dijkbreuk te herstellen, waardoor het water in de Ngan-Hoei stroomt, wijl men in de omtrek geen hout of aarde ter beschikking heeft.

Over de geteisterde streken doen verschrikkelijke bijzonderheden de ronde. In Yng-Chan doorkruisen een vijftigtal agenten van het comité de 50 mijlen uitgestrekte watervlakte, om den ongelukkigen, die op de heuvels de wijk genomen hebben, hulp te bieden.

In dat district zijn niet minder dan 27 dorpen overstroomd.

Door de hevige overstroomingen, welke thans in het Zuid-Oosten plaats hebben, worden ook vele Katholieke missiën ernstig bedreigd. Het steeds wassende water kan ieder oogenblik hun kerken en gestichten vernielen. De geheele streek tusschen Hané-ngnen, Kao-yeon en Jang-tchou is één water en al. Het schiereiland Haomea en het eiland Tsong-ming worden eveneens bedreigd. Zelfs bestaat er vrees voor Chang-haï.

De rampen, welke deze overstroomingen veroorzaken, gaan daarbij nog van hongersnood en ziekten vergezeld. Dagelijks sterven er honderden ongelukkigen van honger.

V. S. VAN N.-AMERIKA. — De republiek der Vereenigde Staten zal een standbeeld oprichten voor — *horribile dictu*! — een Jesuiet!! Volgens een in 1885 aangenomen wet moet elke Staat twee standbeelden zenden, die, bij wijze van nationale belooning, in het Kapitool te Washington zullen worden geplaatst. Met eenparige stemmen nu heeft de Senaat Wisconsin voor een dier beelden zijn keuze laten vallen op den pater Jesuiët Marquette, een der eerste missionarissen der groote territoren, die gedurende 40 jaren, in deze onbekende streken arbeidde, daarmede zoowel de belangen der beschaving en der wetenschap als die van den godsdienst bevorderende. De senator Genty sonde in deze bewoordingen de aanspraken van den gevierden pater op de erkentelijkheid der Amerikanen op: „Het devies van onze Republiek is: „Voorwaarts!" Zijn wij er getrouw aan, door de verdiensten te erkennen van pater Marquette! Geven wij de hem toekomende plaats te midden der helden van Amerika, opdat onze zonen en kleinkinderen eer bewijzen aan den patriot en aan den apostel!" — Pater Marquette was Franschman, geboren te Laon.

STO. DOMINGO.—Verleden Zondag in de vroegte, heeft men in de hoofdstad Sto. Domingo eene aardbeving gevoeld. Het was maar eene lichte schokking, die dan ook geen schade heeft aangericht.

— Volgens eene dépêche uit Sto. Domingo den 21 dezer hier ontvangen, had er aldaar daags te voren op de lijn van La Vega een deraillement plaats gehad van een spoortrein. Eenige personen zijn bij dit ongeval gewond. Gelukkig is er niemand bij omgekomen.

———o———

UN GARANTÍA PA PAZ.

———o———

Henter Europa politica tabata busca den último dianan atrobe un respondi pa e pregunta: si paz general di mundoe lo no ta perturbá den promé anjanan, ó bien si nos tin probabilidad di mira un guerra rebenta majan ó otro majan, un guerra, banda di cual toer otro guerra di promé lo parce wega di mucha.

I tabatin razon pa e consideracion serionan-ai; pasobra hopi aparicion contradictorio tabata tene mundoe na ansia, di tal manera koe algun be tabata parce koe ta optimistanan, otro be atrobe koe ta pesimistanan tin razon. Na promé lugá a parce di golpi, manera un rajo foi un cieloe limpi i cla, un tratado koe Alemania i Austria a cera ta 9 anja pasá i koe te awor tabata tené secretoe coe muchoe cuidao. ¿Ta kiko por tabata Bismarck su intencion di haci e tratado-ai público di repientoe asina? — Ata pregunta koe cada hende tabata haci.

Esai no por ta sino un desafío directo na Rusia i Francia. — asina algun politico tabata declara. Nan tabata pretende, koe esai ta asina cla koe nada; koe Bismarck kier a frega bao di nanisji di Rusia, koe si en caso é tin projecto di haci conkista den Bulgaria, lo é tin di haci coe dos aliado potente: koe Alemania i Austria ta para cla pa grité "¡ para!" asina é haci mas minimo movimiento sospechoso. I tende bon — asina e mes politiconan tabata bisa tambe — Rusia lo no laga e desafio pasa asina boca ketoe; lo é pidi Bismarck un explicacion i den dos ó tres dia Europa ta na candela.

Poco día despues Bismarck mes a bin calma toer e suposicion alarmantenan. No tabata existi ni mas minimo temor pa un choke coe Rusia: al contrario, Alemania ta toer bon coe Rusia; Czar Alejandro i Emperador Wilhelm ta bon amigoe, i maske mes Rusia tin algun ambicion den Bulgaria, esai no ta toca Alemania. Kiko Austria lo kier tin di papia arriba, no ta importa. Na toer caso paz tabata garantizá di toer banda; toer hende por tabata sosogá: den promé anjanan-aki Europa lo no tin guerra.

———

Ma apesar di toer esai, n'e mes ocasion Bismarck a pidi nada menos koe 300 miljon marco pa preparacion nobo pa guerra, i como un prueba com pacifico Europa lo ta despues, Bismarck a declara literalmente: "Riba cada un di nos limitenan nos lo tin un miljon di bon soldá, sin conta un reserva di mei miljon i mas. Awor boso lo bisa koe nos bisinjanan lo haci mes cos; ma esai nan no por. Bien nan a imita aumento di nos forza i nan ta iguala nos na cantidad, ma na cualidad nan no por jega cerca nos. Nos tin 700 mil soldá, costumbrá den guerra i koe no a lubida lo ke nan a sinja aja. Ata lo ke ningun nacion di mundoe no por imita nos. Nos tin oficial i sergeant pa manda un egército formidable. Pone aicerca desarroljo di pueblo Aleman, koe no ta existi na ningun lugá." — i nos no por duda di Bismarck su sintimentoe pacifico.

Com e mes sintimentoe pacifico ta anima su oficialnan, hende por comprende foi un noticia di courant Aleman i Austriaconan, koe ja plan di guerra ta arreglá den gefenan di Berlin i Viena. Bien ta lerde koe un courant di Bismarck ta contradici e noticia-ai, ma sinembargo ta di jama atencion koe toer caminda tin muchoe preparacion pa guerra.

Na mes tempoe koe Austria tambe ta haci su preparacionnan, Italia, koe a drenta alianza tambe i koe kier mustra su fidelidad, ta fortificando su tropa i su escuadra.

———

En verdad, cos ta aleuw di parce pacifico na Europa, ma segun Bismarck no tin ni un nubia na cielo, mientras Alemania ta armá te na djente, obligando otro potencianan di e manera-ai na gasta nan placa na skopet i cajon, i e potencianan na nan turno ta obliga Bismarck aumenta su presupuesto di guerra mucho mas ainda. Asina Europa lo ta na fin di cuenta un formidable campo di soldá. Awor caba e *paz armá* ta come miljones i mas miljones na placa, é ta stroba trabao, é ta separa familia foi otro, é ta stroba estudio, é ta juda inmoralidad, é ta arruina miles di hoben den flor di nan bida, mas corticoe, ó *paz armá* ta un ruina pa henter sociedad. ¿Na unda cos lo bai para den porvenir, si Europa pa conserva paz ta obligá di ta constantemente cla pa guerra?

¡Sikiera koe e pretendido garantía pa paz por a sigura paz ainda verdaderamente! Ma hende lo tabata basta inocente pa no comprende koe hombernan di Estado, koe, segun expresion di difunto emperador Wilhelm, no ta mira egército

sino pa un *instrumento*, lo no laga e instrumento-ai semper sin haci uso di dje, ni koe na promé ocasion, koe presenta, nan lo no busca di saca nan provecho pa e sacrificio grandinan, coe cual nan a conforma nan pa sigura un majoria riba campo di batalja. I na medida anto koe nan ta jama paz mas fuertemente garantizá, asina mas cruel i destructor guerra lo ta.

No, egército i cajon no por garantiza paz, pasobra un no kier hala abao pa otro i potencianan, apesar di toer tratado i siguramentoe di amistad, un ta desconfia otro. Un otro garantia ta necesario pa sostene paz general, un garantia mihó koe n'e equilibrio vigilá coe tantoe ansia, i koe di un momento pa otro por troca na un exceso peligroso; i e garantia ta existi, si puebionan kier confia numa riba dje; si den nan diferencianan nan kier apela na nan toer su mama, Iglesia, kende su intervencion conciliador tabatin influencia pa evita choke sangriento den nacion cristiannan.

Papa, árbitro di mundoe cristian, ata di mihó solucion pa cuestion di garantia di paz. Vicario di e Dios di amor i paz ta e mediador senjalá den pueblonan, pa é dicidi segun principio eternonan di husticia kende tin razon pa su banda i pa é jama principenan, koe ta su jiie, pa nan bringa contra toer lo ke ta inhusticia. Dios duna koe potencianan reconoce esai i nan tuma Papa en adelante, pa un convenio general, como árbitro den nan diferencianan, pa juma na su huicio e promé un koe busca di viola derecho di otro. Anto casi un desarmamentoe general lo bira posible i sociedad cristian, den cual awe ainda derecho di esun koe tin mas forza ta reina, lo por alegré coe n'e perspectiva consolador di paz i husticia sin interrupcion.

NOTICIA.

Cuestion di School.

Na Hoelanda tin den último dianan-aki un movimiento riba cuestion di *Openbare School*, koe, si é no ta duna machoe speranza koe lo bin tin un trocamentoe den e tirania di school koe ta existi actualmente, á lo ménos é ta laga mira koe liberalnan mes a cuminsa siati koe Openbare Schoolnan ta un comeheia pa nacion.

Promé cos koe nos ta mira den e movimiento ta, koe den Schoolcommissie di Amsterdam tabata tratá riba kalsamentoe di pagamentoe na Openbare Schoolnan i tabatin discusion pa busca un manera di arregla gastoenan di school na relacion coe loke nan ta producí, á tin di koe gobierno no tin di gasta tantoe. Verdaderamente esai ta un di e faltanan imperdonable koe gobierno tin riba su concensji: jena un school coe *onderwyzers i onderwyzeressen*, koe ta gana un hopi placa, di tal manera koe nunca producido di schoolnan por jega na pagá gastoenan.

Di otro banda nos ta haja algun persona di partido liberal ta haci un jamamentoe pa forma un *partido nacional* pa traha den Cámara nobo pa trece algun cambio den política interior di Hoelanda. Den programa di e partido ta parce, koe e partido lo busca pa haci koe schoolnan di gobierno sea regla na e lugánan, na oenda school particularnan no ta suficiente i tambe pa koe di gobierno solamente muchanan koe no por paga, haja ensenjanza por nada. Como e programa-ai ta sali foi liberalnan, i ademas courant liberalnan tambe ta elogié, ta basta pa é ta sospechoso, ma esai no ta kita koe loke é ta exigi ta masjá hustoe. Nos ta comprende koe ta gobierno su obligacion di percura koe instruccion i educacion sea bon i suficiente den pueblo, ma esai no kier bisa, koe gobierno mes meste pone school i gasta suma fabuloso na traha cas grandi, jena nan te na boca di meester, ora koe ja tin school particular suficiente, na oenda cada tata por scohe pa manda su jioenan i na oenda esakinan lo haja un educacion toer afó.

Dagblad van Z.-H. en 's Gravenhage, un courant liberal, tambe ta duna su opinion riba asuntoe di school i é ta propone pa trece na bida un lei nobo riba ensenjanza, dunando proteccion di gobierno na school particularnan pa mucha pober i imponiendo pagamentoe obligatorio na openbare schoolnan.

Hasta *Nieuwe Rot. Courant* ta duna un noticia, i sin haci ningun observacion contra, koe Consého Municipal di Vlissingen ta cuminsa inclina na trece economía den openbare School. Ai tin lugá di un meester i un meesteres habrí, i deu promé reunion di e consého lo tabata tratá pa no nombra otro i economisa nan traktement.

Awor, nos ta repetí, no ta di confia mucho e liberalnan-ai. Como den e mes dianan-ai tabatin asuntoe di eleccion pa miembro di Tweede Kamer, no ta mucho imposible koe ta coe manja nan ta propaga un tendencia na favor di school particularnan pa mira si asina nan por gana voto di Catolica, i anti revolucionarionan. Ma semper kier bisa algo, koe partido liberal ta duna sorto di salto straujoe asina riba terreno di ensenjanza. Esai ta mustra koe nan posicion ta hopi débil, i koe nan mes ta siati esai.

Forza di Fe.

Ainda mision di Lazaristanan na Abisinia (Africa) ta expuesto semper na persecucionnan di mas cruel. Segun un carta di Rev. Pader Ricard, 500 soldá di Abisinia a sitia nan cas dia 25 di Augustus di anja pasá i coke toer Catolicanan pa cera. Pader i seminaristanan tabata hiñá cerca rei na Asmara, mientras anciano, religioso i familia católicanan tabata poné na libertad, despues koe nan a pagá.

Ora nan a jega dilanti di rei diferente pregunta tabata haci na nan en cuantoe na religion. Un maestro di canto — na cual nan a pantra te tres be cual ta verdadera Iglesia, i koe a responde semper sin miedoe: "; Iglesia Católica ta verdadera Iglesia!" — tabata cruelmente maltratá pa orden di rei. Ora nan tabata suca e heroé di fé i koe é tabata soporta coe ánimo, hasta cismáticonan na tabata bisa otro: "Esai ta verdadero religion. Nos lo no por a soporta asina tantoe."

Despues di muchoe cuida e confesor di Santa Verdad tabata enteramente cerá despues di a safri horriblemente un luna largoe.

Te awor tin un pader cerá ainda, koe nada por kitá foi su fé.

Particular.

Ta cos di un anja i mei pasá koe nan a jega di horta 10 mil franc foi un klerk di pacus na Paris. Policia a manda telegrama na toer direccion; diferente persona tabata detené, ma poné na libertad atrobe pa falta di prueba. Por fin policia di Bruselas a logra di coje e ladron, un tal William Muller, súbdito Frances, ma naeé na Canada. Despues di un correspondencia largoe riba entregamentoe di Muller, e culpable tabata condená na Paris pa dos anja di prizon. Awor tuma Muller a apela contra su sentencia i el a declara dilanti di Hof, koe lo tabata masjá fácil pa el a mustra koe é ta completamente inocente, ma é kier a haci hende mira, com purá husticia ta condena tantoe na Francia como na Bélgica. Foi indagacion koe tabata haci a resulta verdaderamente, koe, na dia koe e hortamentoe a sosode na Paris, Muller tabata cerá na Bruselas pa 14 dia, pasobra el a pasa contrabanda. Nos no tin di bisa mas koe Hof a libra Muller di toer castigoe.

Sinta casi dos anja largoe den prizon, i esai enteramente inocente, solamente pa tin e gustoe di por bisa huezuan nan verdad sin castigoe — ta digno di un homber manera Muller, koe ta criá bao di Ingles.

Ta parce mentira.

Un bendedó di courant riba caja a muri na Buenos Ayres. El a bira homber bieuw riba caja i é tabata masjá popular. Su economia i cuidao ta sin egemplo. Ma lo ke ta parce nos increible ta, koe e homber-ai poniendo un cent un cent un banda, a laga despues di su morto un rikeza di sjete miljon i mei di florin. Nan ta bisa, koe apesar di su rikeza — é tabatin na último tempoe un entrada di 25 mil gulden pa luna — nunca el a gasta mas di dos cientoe gulden.

Su único heredero ta un mohé di poco edad, koe promé tabata cocinera. E homber a casa coe n'é puramente pa economia: casá coe un cocinera é no tabatin mester di criá.

Un paloe mónstruo.

Na Ohio (America) nan a kap un paloe, koe, segun conocedornan, meste tin 792 anja bieuw. E paloe tabata pisa 60 mil liber i é tabatin diki di 4 meter. Nan a zaag foi dje, 7.000 pia di tabla.

[illegible]